

КАФЕДРА ОПЕРНОГО СПІВУ

Підготовка оперної партії

Освітній ступінь	«Магістр»	Курс	2
		Семестр	4
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»		
Освітньо-наукова програма	«Музичне мистецтво»		
	Оперний спів		
Статус	Обов'язкова	ECTS	4
		Годин	120
		Індивідуальні заняття	48
		Самостійна робота	72
Форма контролю	Залік		

Інформація про викладачів

1	ПІБ	Семененко Ірина Валентинівно, доцентка кафедри оперного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужена артистка України.
	Профіль викладача	https://orcid.org/0009-0003-9649-8623
	e-mail	ir.semenenko@gmail.com
2	ПІБ	Андрєєва Валентина Іванівна, в. о. доцентки кафедри оперного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
	Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-9511-4577
	e-mail	andreevavalentina159@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Представлена програма дисципліни належить до циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки та призначена для студентів ЗВО України III-IV рівнів акредитації мистецького спрямування.

У програмі дисципліни викладено методологічну базу виховання творчої особистості вокаліста-музиканта в руслі сучасних вимог щодо комплексної підготовки оперного співака. Розроблено критерії фахових знань і оцінок випускників; укладено орієнтовний список оперних партій, рекомендованих для виконання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Підготовка оперної партії» є процес вдосконалення оперної партії, обраної для атестаційного екзамену у виставі на сцені Оперної студії та створення вокально-сценічного образу в новій оперній партії першого плану в контексті майбутньої професійної діяльності співака над оперною партією.

Мета курсу «Підготовка оперної партії» – розвиток вокально-технічних навичок, необхідних для створення вокально-сценічного образу партії першого плану в оперній виставі.

Завдання курсу:

- підготувати дві оперні партії, одна з яких буде продемонстрована на заліку в класі, а інша буде виконана у виставі на атестаційному іспиті на сцені Оперної студії;
- ознайомитися з основними принципами інтерпретації оперних творів різних епох та стилів.

- навчитися розуміти сутність створення вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- навчитися самостійно працювати над всім комплексом створення оперної партії;
- вдосконалити навички роботи над образом у контексті розуміння жанру та стилю виконуваних оперних творів;

- навчитися професійної взаємодії з партнерами по сцені;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості інтерпретації оперних творів різних музичних епох;
- стиль та традиції виконання обраних оперних творів;
- методичну послідовність дій в роботі над оперною партією;
- прийоми і методи подолання проблемних вокально-технічних труднощів в роботі над оперною партією;
- способи втілення вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- засоби і прийоми поглиблення вокально-сценічного образу в різних за жанром і стилем оперних виставах;
- специфіку взаємодії з іншими виконавцями по сцені.

вміти:

- дотримуватися послідовності дій в роботі над оперною партією;
- аналізувати музичний матеріал для визначення жанру та стилю обраних оперних творів;
- визначати особливості вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- виявляти проблемні місця в роботі над оперною партією, застосовувати відповідні вокально-технічні методи та прийоми їх подолання;
- обирати індивідуальні засоби і прийоми поглиблення образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави;
- застосовувати різноманітні прийоми взаємодії з іншими виконавцями над створенням оперної вистави;
- створити сценічний образ та не виходити з нього у процесі виконання.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- вмінням обирати комплекс виразних засобів задля створення цілісного вокально-сценічного образу відповідного до інтерпретації ролі;
- вмінням створити на сцені індивідуальну художню інтерпретацію музично-театрального твору;
- вмінням пристосувати створений образ до різних контекстів, використовуючи засоби та прийоми поглиблення образу в різних за жанром і стилем оперних виставах, враховуючи особливості національних оперних шкіл, виконавських стилів, конкретних постановок тощо;
- здатністю осягати музично-театральний твір в культурно-історичному контексті;
- навичками професійної взаємодії з іншими виконавцями.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ 1. МУЗИЧНО-ВОКАЛЬНИЙ АСПЕКТ РОБОТИ НАД ОПЕРНОЮ ПАРТІЄЮ

Змістовний модуль 1. Підготовчий етап роботи над оперною партією

Тема 1. Вибір та аналіз оперної партії в контексті музичної драматургії оперного твору

Тема 2. Розробка концепції оперної партії в контексті аналізу музичної драматургії твору

Змістовний модуль 2. Робота над створенням музично-вокального образу

Тема 3. Вивчення оперної партії з концертмейстером

Тема 4. Вирішення технологічних і художніх завдань оперної партії з викладачем

Змістовний модуль 3. Робота над вокально-художнім образом у співпраці з партнерами по сцені

Тема 5. Робота в ансамблі

Тема 6. Взаємодія з партнерами по сцені

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Підготовка оперної партії» для студентів освітнього ступеня «Магістр» кафедри оперного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського складається з індивідуальних занять та частки годин для самостійної роботи.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал, музикознавча та методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі НМАУ, заохочується праця й з інтернет-ресурсами. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах НМАУ надаються для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс-мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки НМАУ імені П. І. Чайковського <http://lib.knmau.com.ua>.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль:

Вербальний: співбесіда;

Практичний: практичний показ оперної партії.

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Вимоги до заліку

На заліку студент повинен виконати ключові номери з двох оперних партій, одна з яких буде виконана також на атестаційному екзамені у виставі на сцені Оперної студії.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Індивідуальні заняття	20
2.	Самостійна робота студента	20
3.	Підсумковий контроль (залік)	60
	Разом	100

Критерії оцінювання

90–100–А– відмінно. Студент демонструє відмінні природні вокальні дані, включаючи виразний тембр, повний діапазон голосу, добре розвинене вокальне дихання, силу та польотність голосу, а також образне і художнє мислення разом із виконавським темпераментом. Майстерно володіє технікою та вокально-художніми засобами оперного співу. Переконаливо інтерпретує вокальну партію, в контексті музичної драматургії опери. Користується індивідуальними засобами і прийомами створення художнього образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави. Демонструє яскравий артистизм та вміння взаємодії з партнерами на сцені.

82–89–В– добре. Студент демонструє гарні природні вокальні дані, включаючи виразний тембр, повний діапазон голосу, розвинене вокальне дихання, силу та польотність голосу. Володіє технікою та вокально-художніми засобами оперного співу. Виконує та інтерпретує вокальну партію, в контексті музичної драматургії опери. Користується індивідуальними засобами і прийомами створення художнього образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави. Демонструє артистизм та вміння взаємодії з партнерами на сцені.

74–81–С– добре. Студент демонструє гарні природні вокальні дані, але має проблеми з діапазоном голосу та вокальним диханням. Недостатньо володіє вокальною технікою та вокально-художніми засобами оперного співу. Виконує та інтерпретує вокальну партію, в контексті музичної

драматургії опери. Користується індивідуальними засобами і прийомами створення художнього образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави. Демонструє артистизм та вміння взаємодії з партнерами на сцені.

64–73–D– задовільно. Студент демонструє середні вокальні дані, недостатньо користуючись прийомами оперного співу та виконавською майстерністю, має труднощі з діапазоном, диханням і переходами між регістрами. Не в повній мірі володіє індивідуальними засобами і прийомами відтворення художнього образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави. Не достатньо артистичний та не вміє взаємодіяти з партнерами на сцені.

60–63–Е–задовільно. Студент недостатньо опанував вокально-технічними прийомами оперного співу та виконавською майстерністю; має проблеми з діапазоном, диханням, регістрами та слабкі навички інтерпретації оперної партії та взаємодії з партнером по сцені.

35–59–FX– незадовільно. Студент виявив низький рівень володіння вокально-технічними прийомами оперного співу та виконавською майстерністю. Він має проблеми з діапазоном і диханням, а також демонструє слабкі навички інтерпретації оперної партії та взаємодії з партнером по сцені.

1–34–F– незадовільно. Цю оцінку отримують студенти за невідповідність усім зазначеним професійним критеріям.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ОПЕРНИХ ПАРТІЙ

1. Бізе Ж. «Кармен» (Хозе, Ескамільо, Кармен, Мікаели)
2. Верді Дж. «Аїда» (партії Радамеса, Амонасро, Аїди, Амнеріс)
3. Верді Дж. «Бал-маскарад» (партії Ренато, Річарда, Амелії)
4. Верді Дж. «Ріголетто» (Ріголетто, Герцога, Джильди)
5. Верді Дж. «Травіата» (партії Альфреда, Жермона, Віолетти)
6. Верді Дж. «Трубадур» (партії Монріко, графа ді Луна, Леонори, Азучени)
7. Глюк Х. В. «Орфей і Еврідіка» (партії Орфея, Еврідіки та Амура)
8. Гулак-Артемівський С. «Запорожець за Дунаєм» (партії Андрія, Карася, Султана, Оксани, Одарки)
9. Гуно Ш. «Фауст» (партії Мефістофеля, Валентина, Зібеля, Маргарити)
10. Доницетті Г. «Дон Паскуале» (партії дона Паскуаля, Ернесто, Малатести, Норіни)
11. Доницетті Г. «Любовний напій» (партії Неморіно, Дулькамара, Адіни)
12. Доницетті Г. «Шовкова драбина» (партії Дормонта, Бланзака, Джермано, Джулії, Лючілли)
13. Кирейко В. «Лісова пісня» (партії Лукаша, дядька Лева, Мавки, Килини)
14. Лисенко М. В. «Наталка Полтавка» (партії Петра, Миколи, Виборного, Наталки)
15. Лисенко М. В. «Ноктюрн» (партії Офіцера, Панни)
16. Лисенко М. В. «Тарас Бульба» (партії Андрія, Остапа, Тараса, Марильці, Насті)
17. Лисенко М. В. «Утоплена» (партії Левка, Галі)
18. Мейтус Ю. «Украдене щастя» (партії Михайла, Миколи, Анни, Насті)
19. Моцарт В. А. «Так чинять всі» (партії Гульєльмо, Феррандо, Деспіні, Дорабелі, Фйорділіджі)
20. Моцарт В. А. «Весілля Фігаро» (партії Графа, Фігаро, Базілію, Керубіно, Графіні, Сюзанни, Марселіні)

21. Моцарт В. А. «Дон Жуан» (партії дон Жуана, донна Оттавіо, Лепорелло, донни Анни, донни Ельвіри, Церліни)
22. Моцарт В. А. «Чарівна флейта» (партії Зарастро, Папагено, Папагени)
23. Пуччіні Дж. «Тоска» (партії Скарпіа, Каварадосі, Тоски)
24. Пуччіні Дж. «Богема» (партії Рудольфа, Мімі, Мюзетти)
25. Россіні Дж. «Пробний камінь» (партії графа Асрубале, Джокондо, Пакувіо, Макробіо, Фабріціо, Кларіче, донни Фульвії, баронесси Аспасії)
26. Россіні Дж. «Ріта» (партії Беппо, Гаспара, Ріти)
27. Россіні Дж. «Севільський цирульник» (партії графа Альмавіви, Фігаро, Бартоло, Базіліо, Розіни, Бerti)
28. Россіні Дж. «Шлюбний вексель» (партії Тобіаса Мілля, Едуарда, Слука, Фанні, Кларіни)
29. Чімароза Ч. «Таємний шлюб» (партії Джеронімо, Паоліно, графа Робінзона, Лізетти, Кароліни)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. 2-е вид. /В.Г. Антонюк. – К.:LAT&K, 2012. – 192 с.
2. Антонюк В.Г. Постановка голосу: навчальний посібник/ Антонюк В.Г. – К.: Українська ідея, 2000.
3. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: моногр. 2-е вид./ В.Г. Антонюк. – К.: Українська ідея, 2001.
4. Антонюк В. Г. Олена Муравйова – професор Музично-драматичної школи Миколи Лисенка // Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського. № 2 (35). Київ, 2017. С. 87–100.
5. Бондарева О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язу через жанрове моделювання: Монографія/ О. Бондарева. — К., 2006.
6. Бондарева О. Драматизм міфу і міфологізація драми/ О. Бондарева. — Херсон: Персей, 2000.
7. Брехт Б. Про мистецтво театру: 3б./ Упоряд., вступ. ст., прим. і пер. О.С. Чіркова. — К., 1977
8. Востряков О. А. сучасна практика підготовки оперних співаків у системі «вуз – театр» // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 5: Музичне виконавство. Кн. 4 _Київ, 2000. С. 177-183.
9. Востряков А.А. Образ героя в драматургії оперного спектакля: «Аида», «Кармен», «Лоэнгрін»: Учеб. пособие/ А.А. Востряков. – К.: Автограф, 2007. – 186 с.
10. Гладишева А.О. Сценічна мова: дикційна та орфоепічна нормативність: навч. посібник/ А.О. Гладишева. – К.: КДіТМ, 1996.
11. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва: підручник / Б.П. Гнидь. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1997. – 320 с.
12. Гордійчук М. Музика і час: розвідки і статті/ М. Гордійчук. – К.: Муз. Україна, 1984. – 326 с.: іл..
13. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти: моногр./ Н.Є. Гребенюк. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1999. – 269 с.
14. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів: навч. посібник. 2-е вид., переробл. і випр./А.З.Житницький. – Харків: Тимченко, 2005. – 128 с.
15. Згурський А. Танець як засіб виховання пластичної майстерності/ А. Згурський. – К.: КДУТКиТ ім. І. Карпенка-Карого. – 168с.
16. Знаменська О.В. Культура мови у співі / О.В. Знаменська. – К.: Держвидав, 1959.
17. Євтушенко Д., Михайлов-Сидоров М. Питання вокальної педагогіки: історія, теорія, практика/ Д. Євтушенко, М.Михайлов-Сидоров. – К.: Мистецтво, 1963. – 340 с.
18. Іван Франко про театр і драматургію: Вибрані статті, рецензії та висловлювання. — К., 1957.
19. Кабка Г. М. Розвиток та роль педагогічного артистизму у творчій діяльності на прикладі специфіки його формування у музиканта-педагога // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. праць Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв та Нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Київ : НАКККиМ, 2009. Вип. 22. С. 336–341.

20. Клековкін О. Театр: форми і реформи/ О. Клековкін // Мистецтвознавство України: 36. наук. праць. — К., 2008. — Вип. 10.
21. Корнієнко Н. Лесь Курбас: репетиція майбутнього / Н. Корнієнко. — К.: Либідь, 2007. — 328 с.
22. Курбас Лесь. «Березіль» — з творчої спадщини / Лесь Курбас. — К., 1988.
23. Ліхтман З. Вибрані романи українських радянських композиторів (Спроба виконавського аналізу/ З. Ліхтман. — К.: Муз. Україна, 1970. — 48 с.
24. Липківська Г. Світ у дзеркалі драми/ Г. Липківська. — К., 2007.
25. Мамонтов Я. Драматичне письменство (Основи та технічні прийоми)/ Я.Мамонтов// Театральна публіцистика. — К., 1967.
26. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. Київ : Музична Україна, 1970. 128 с.
27. Москаленко В.Г. Лекції з музичної інтерпретації: навч. посібник/ В.Г. Москаленко. — К., 2012. — 272 с.
28. Неллі В. Робота режисера/ В. Неллі. — К., 1962.
29. Паторжинський І. С. Важливі питання в комплексному вихованні актора-співака // КДК імені П. І. Чайковського: Науково-методичні записки. Т. 2. Вип. 3-й: Питання вокального мистецтва / Редкол.: Гузій В. М. та ін. Київ : Мистецтво, 1964. С. 30–33.
30. Піхманець Р. В. Психологія художньої творчості (теоретичні та методичні аспекти). Київ : Наукова думка, 1991. 164 с.
31. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості : навчальний посібник. Київ : АПН України. Ін-т пед. і психолог. проф. освіти, 1996. 236 с.
32. Рожок В.І. Музика сучасності: монографічні дослідження, науково-популярні, критичні та публіцистичні твори/ В.І. Рожок. — К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга пам'яті України», 2003. — 220 с.
33. Рожок В. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака: навч. посібник/ В. Рожок. — К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2013. — 328 с.
34. Скоробагатько Н. Нотатки оперного концертмейстера/ Н. Скоробагатько. — К.: Муз. Україна, 1973. — 332 с.
35. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка: історія і сучасність/Ю. Станішевський. — К.: Муз. Україна, 2002. — 736 с.: іл.
36. Станішевський Ю. Національна опера України 2001-2011/Ю. Станішевський. — К.: Муз. Україна, 2012. — 304 с.
37. Теорія драми в історичному розвитку: Хрестоматія. — К., 1950.
38. Черкашина М.Р. Музично-психологічна драма ХХ сторіччя/ М.Р. Черкашина. //Музика, 1971.-№ 1.- С. 20-22.
39. Черкашина М.Р. Опера ХХ століття: Нариси/ М.Р. Черкашина. — К.: Муз. Україна, 1981.- 208 с.
40. Юнг К. Г. Психологічні типи / пер. з нім. Львів : Астролябія, 2010. 692 с.